

מצע שינוי

עקרונות שינוי

- שינוי נאבקת נגד הכפיה הדתית, נגד נסיונם של רבנים להפוך את ישראל למדינת הלכה, נגד סחטנותם של החרדים ונגד השתמטותם מהשרות הצבאי. אנחנו דוגלים בחברה ליברלית נאורה, בה כל אזרח נהנה לא רק מחופש הדת אלא גם מחופש מדת.
- שינוי דוגלת בכלכלה חופשית. תאבק למען חלוקה צודקת יותר של נטל המיסים: שינוי סבורה כי ניתן להפחית באופן משמעותי את נטל המס המוטל על הציבור ע"י קיצוץ דרסטי בתקציבים המוזרמים למגזר החרדי. לא יתכן שצעירים ששירתו בצה"ל, יצטרכו לשלם שכר לימוד, בעוד שתלמידי ישיבות חרדים שהשתמטו מהשרות הצבאי, יזכו בתמיכה מכספי משלם המיסים, כדי שלא יצטרכו לעבוד.
- שינוי סבורה שיש לעלות באופן משמעותי את שכר החיילים בשרות חובה, במיוחד ביחידות הקרביות.
- שינוי תומכת בתהליך השלום, בהסכם אוסלו, בהסכם וויי והיא תתמוך בהסכמים עם הפלשתינאים, שיבטיחו לישראל שלום וגבולות בטוחים, כאשר ירושלים המאוחדת היא בירתה של ישראל בלבד. השלום הוא היעד הלאומי העליון.
- שינוי תתמוך בהסדר שיאפשר את נסיגת צה"ל מדרום לבנון, תוך הבטחת שלומם של ישובי הגליל.
- שינוי תתמוך בפשרה שראש הממשלה הנבחר ישיג עם סוריה לגבי עתיד הגולן. ההסדר עם סוריה יובא למשאל עם.
- שינוי תומכת בחקיקת חוקי יסוד נוספים ובעיקר בחקיקת חוק יסוד חופש הדת, לקראת השלמתה של חוקה דמוקרטית לישראל. חוקה זו תשמור על אופייה היהודי והצינוני של המדינה, תוך כיבוד זכויות המיעוטים והבטחת זכויות הפרט, ברוח מגילת העצמאות.
- שינוי מאמינה, כי איכות השירותים הציבוריים החינוך, הבריאות והרווחה - היא פועל יוצא של עוצמת המשק ושל נכונות החברה לחלק באופן צודק את משאביה. שרותי הדת ימומנו בעיקרם מתרומות המאמינים.
- שינוי רואה בשוויון זכויות האישה את אחד היסודות של חברה נאורה. זכות זו חייבת לחול גם על האישה החרדית, שמצבה הנחות הוא בבחינת "עבדות מרצון". יבוטלו כל החוקים וההסדרים המפלים את האישה לרעה, מבחינה כלכלית, משפטית או מכל בחינה אחרת.
- שינוי מאמינה שכל אזרח במדינה חופשית רשאי להחליט במי יבחר, במה יאמין, מה יאכל, מתי ייסע, לאן ייסע, איך יינשא ואיפה ייקבר.
- שינוי רואה בקטל בדרכים אסון לאומי. נעשה הכל כדי להקטין את מימדי ההרג בכבישים, ע"י חינוך לנהיגה זהירה, שיפור התשתית והחמרת העונשים לנהגים עבריינים.

- שינוי מאמינה בחובה לשמור על איכות הסביבה ולהגן על ערכי הטבע ועל בעלי החיים תוך התחשבות בצרכיה של חברה מודרנית בתחומי התיעוש, הבניה והתחבורה.
- שינוי רואה את עתידה של המדינה בחינוך, בפיתוח המדעי והטכנולוגי, בתעשיית היי-טק ובשילובו של המשק הישראלי בכלכלה הגלובלית של המערב.

עיקרי המצע של שינוי

איזו מדינה תהיה לנו בעתיד?

האם נהיה חברה נאורה, מתקדמת ומשגשגת, חלק מהעולם החופשי התעשייתי המפותח, או, חלילה, מדינה השרויה בסיכסוך דמים אין סופי, שקועה במצוקה כלכלית ושטופה בקנאות דתית חשוכה - מדינה הממאיסה על אזרחיה את חייהם ודוחפת את צעיריה לירידה? העולם שאנו חיים בו משתנה. חומות נופלות, אידיאולוגיות מאובנות ומשטרי דיכוי חולפים מן העולם, אויבים מדורות משתפים פעולה, עמי מזרח אירופה עולים על דרך החופש והשיגשוג. האם תישאר ישראל מאחור, אי של פיגור וקיפאון מחשבתי? שינוי למען השלום ולמען משק חופשי, למען חוקה וזכויות אדם. שינוי למען חברה סובלנית, חופשית, המתנגדת לכפיית חוקי הדת על הציבור החילוני.

1. מהי השקפת העולם של שינוי? שינוי היא מפלגה ליברלית, דמוקרטית, ציונית ושוחרת שלום. עקרונות היסוד שלנו הם:

א. מדינה דמוקרטית המכבדת את זכויות האדם והאזרח, המבטיחה לכל אזרחיה חופש ושוויון זכויות.

ב. משק חופשי המבוסס על יוזמה ותחרות, שהוא ערובה לשיגשוג ורווחה.

ג. חתירה לשלום והתנגדות לשלטון על עם אחר.

2. נקודת הציון שלך במפה הפוליטית הדרך בה מחולקת המפה הפוליטית בישראל זה שנים, והשימוש הרווח במושגים "ימין" ו"שמאל", מקשים על ישראלים רבים בעלי השקפת עולם מתקדמת ונאורה. בתחום החברתי-כלכלי יש לשינוי כמפלגה ליברלית עמדה ייחודית משלה. שינוי היא הכתובת הפוליטית הטבעית לאלה המאמינים בשלום, בשלטון החוק ובזכויות האדם, המבקשים לאמץ תפיסות כלכליות ליברליות, שהביאו שיגשוג ורווחה לחלק ניכר של העולם.

3. חופש דת - ולא כפיה דתית אנו דוגלים בחופש הפרט בענייני דת ומתנגדים לכפיה הדתית והחרדית. אנו תומכים בשוויון הזרמים ביהדות. אנו מתנגדים לכפיית סמכותם של בתי הדין הרבניים על הציבור החופשי ולהטלת "מצור" על הציבור החופשי בשבתות. אנו נאבקים נגד השערורייה הלאומית של הפטור הסיטוני לבני העדה החרדית מהשירות בצה"ל, במסווה של "דחיית" שירותם של תלמידי הישיבות החרדיות. אנו מתריעים נגד גילויי הלאומנות והגזענות במסווה דתי. יש להביא לכך שאנשים בציבור החרדי יצאו לעבוד. כיום המצב הוא שבציבור החרדי רק אחד מכל שלושה עובד. יש לשים קץ למצב שבו הציבור החילוני מסבסד את המגזר

החרדי. אנו תובעים שוויון בקצבאות הילדים ומניעת קיפוחן של המשפחות ה"קטנות" שבהן עד ארבעה ילדים. אנו תומכים בשוויון הזרמים ביהדות וסוברים כי לרפורמים ולקונסרבטיבים זכויות שוות.

4. יש לנו חילוקי דעות גם עם העבודה וגם עם מרצ מפלגת העבודה היא שהמציאה את השיטה המפלגתית-ביורוקרטית לניהול המשק, שיטה שגרמה לכישלונות כלכליים. שיטה זו היא שמוטטה את מפעלי חברת העובדים. הנהגת מפלגת העבודה ("ישראל אחת") מאופיינת בגישה כלכלית סוציאליסטית ריכוזית. פניה של מפלגת העבודה אל השכונות וערי הפיתוח. מרצ של היום היא בעצם מפ"ם, דהיינו מפלגה סוציאליסטית רדיקלית. בשנים האחרונות התמקדה מרצ בנושאים החברתיים כדוגמת חוק הדיור הציבורי של ח"כ רן כהן, וזנחה נושאים חשובים אחרים. במרצ המאבק בכפיה הדתית והחרדית אינו בעדיפות עליונה.

5. **האם הליכוד בעד משק חופשי?** הליכוד ברובו נוקט עמדות פופוליסטיות ושרים כלכליים מטעם הליכוד אינם פחות "בולשיביקים" משרי העבודה. שנות שלטונו הבלעדי של הליכוד היו רצופות כשלונות כלכליים, כמו אינפלציה של מאות אחוזים בשנה. אף שנתניהו מתיימר להיות איש הכלכלה החופשית הרי הליכוד לא מצליח בתהליך ההפרטה ונטל המסים הכבד לא הוקל. תושבי ישראל ברמת הכנסה בינונית משלמים מסים ישירים בשיעור גבוה ביותר.

6. **שיטת הממשל.** שינוי היתה בין היוזמים של שינוי שיטת הממשל, דהיינו, השיטה בה ראש הממשלה נבחר ישירות. אמנם נתניהו אינו ראש הממשלה מוצלח אבל השיטה לא נכשלה. שיטת הבחירה הישירה מבטיחה יציבות ומונעת את תופעת העריקים, דהיינו, חברי כנסת העוברים מצד לצד. עם זאת אין להתעלם גם מפגמיה של שיטת הבחירה הישירה ולפיכך יש לבצע שינויים על מנת להבטיח לישראל שיטת בחירות טובה וראויה.

7. **להיות עם חופשי** - עם כלכלה חופשית אנו דוגלים במשק חופשי המבוסס על יוזמה ותחרות. הניסיון של עשרות השנים האחרונות בעולם כולו מוכיח כי זו הדרך לשיגשוג ורווחה. רק בדרך זו ניתן להביא להעלאת השכר. יש להקטין את מעורבות הממשלה במשק ולהקטין מנגנונים ציבוריים מנופחים. אנו תומכים בהפרטה של חברות ממשלתיות בדרך ציבורית מסודרת, ללא פרוטקציוניזם. אנו מתנגדים לסבסוד ציבורי של מפעלים כושלים וחסרי סיכוי. יש לעזור, בהתאם ליכולת המשק, רק למי שמוכן ומסוגל לעזור לעצמו. אנו תומכים בצמצום דראסטי של הוצאות הממשלה והורדת נטל המסים. יש לנתק את הצמדות השכר הקיימות בשרות הציבורי ולעודד ניידות עובדים, תוך שמירה על זכויות הפנסיה שלהם. יש לעודד תחרות חופשית ולפעול בתוקף נגד מונופולים וקרטלים, ממשלתיים או פרטיים. יש לשמור על רמה סבירה של הריבית הבנקאית ולמנוע ריבית גבוהה הזורעת הרס במשק היצרני.

8. **בגובה המסים.** המסים בישראל הם מן הגבוהים בעולם. אפשר וצריך להוריד את שיעורי המס. הניסיון בעולם מראה כי ניתן לעשות זאת מבלי לפגוע בהכנסות המדינה. אנו תומכים בהורדה של שיעורי המס, לשכירים ולעצמאיים, עד לשיעורים מרביים שבין 30%-40%, תוך ביטול פטורים שרירותיים ובלתי מוצדקים. יש לבטל את כל האפוליות הקיימות היום במיסוי נגד העצמאים. יש

לעודד את העצמאיים הקטנים ואת היזמים, שהם מעמודי התווך של כל משק מודרני מפותח. חלק גדול מהוצאות המדינה מופנה לתמיכה במגזר החרדי. יש ליצור מצב בו החלק המכריע של הגברים במגזר החרדי יצאו לעבוד ובמקביל לקצץ בהוצאות המדינה בנושא זה. את הכסף שיחסך מהקטנת התמיכה במגזר החרדי ניתן להפנות לצורך הקלות במס.

9. קל לדרוך על האיש הקטן מדוע לגבי מוצרים רבים המחירים בארץ גבוהים בהרבה מן המקובל בחוץ לארץ? הממשלה דואגת לייקר את היבוא באמצעות מסים גבוהים. אין כל סיבה שישראל ישלם עבור מקרר, תנור אפיה, מכונת כביסה או מכשיר טלויזיה יותר מאשר משלם אזרח של מדינה במערב אירופה או אזרח של ארה"ב. יש להביא מצב אבסורדי זה לידי גמר.

10. **השבת רכוש יהודי מזרח אירופה.** אנו מאמינים כי על מדינות מזרח אירופה לפצות את היהודים יוצאי מזרח אירופה על רכושם שהולאם על ידי השלטונות הקומוניסטיים. אך טבעי הוא שמדינה נאורה ומתקדמת תחזיר את הרכוש שהולאם, שלא כדין, לבעליו המקוריים או ליורשיהם. ממשלת ישראל אינה עושה דבר כדי להגן על האינטרסים של ישראלים יוצאי מזרח אירופה ואיננה מפעילה את הלחצים הדרושים על ממשלות מזרח אירופה כדי להביא לשינוי המצב. אנו מאמינים בגישה יותר אקטיבית, כולל הפעלת סנקציות בינלאומיות ולחץ אמריקאי.

11. **האם באמת נכון שתפיסה כלכלית ליברלית סותרת את הצדק החברתי?** לא. להיפך: צמיחת המשק והתפתחותו אפשריות רק בתנאים של חופש ותחרות. הן שיעמידו לרשות המדינה את האמצעים הדרושים לביצוע תפקידיה החיוניים בתחום חברתי - שירותי הרווחה, השיכון, שקום השכונות, החינוך והבריאות. רק משק מודרני יכול לשאת על גבו את תפקידיה המגוונים של מדינת הרווחה המודרנית. כדי להיות אפקטיבית וצודקת באמת, חייבת מדינות הרווחה להתרכז בצרכים אמיתיים, ובסיוע לאלה הזקוקים לו באמת. אסור שהמדינה תסבסד, מצד אחד, את כולם ללא הבחנה, ותגבה מאזרחיה מיסים רצחניים מצד שני. ישראל, שבה הכל מסובסד והכל נמצא בפיקוח, היא מדינה המפקירה את גמלאיה לעוני ולמצוקה. שאיפתנו לשלום נובעת גם מרצוננו להפנות את מאמצי המדינה ומשאביה לצמיחת המשק ולפתרון בעיות החברה. כאשר משקיעים הון עתק בהתנחלויות, במקום בפתרון בעיות הפקקים ותאונות הדרכים, כאשר משקיעים מליארדים בסבסוד המגזר החרדי, במקום בחינוך, בבריאות, באוניברסיטאות ובשיקום שכונות בישראל - זהו עוול כלכלי וחברתי.

12. **איך לרפא את הרפואה הציבורית?** שינוי הייתה בין היוזמות של חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כדי לקדם את מערכת הרפואה הציבורית ולהפוך את בתי החולים לרשויות ציבוריות עצמאיות הנהנות מאוטונומיה ניהולית וכספית. ניהול אוטונומי של בתי החולים יאפשר התייעלות שתביא ברכה הן לחולים והן לסגל הרפואי. יש להרחיב את נושא "הביטוחים המשלימים" ולאפשר תחרות בין קופות החולים על ידי קביעת "סלי בריאות" משתנים. שינוי מאמינה כי ראוי שיקבע סכום קטן עבור ביקורים אצל רופא הן כדי להביא להגדלת מקורות המימון והן כדי להקטין את מספר הביקורים המיותרים.

13. כשאין חינוך - אין עתיד מערכת החינוך היא כלי חיוני לקידום החברה הישראלית כחברה פתוחה ומודרנית, לצמצום הפערים בחברה ולהבטחת שוויון הזדמנויות. לפיכך, היא צריכה לזכות

במקום גבוה בסדר העדיפויות הלאומי. ערכי יסוד הומניסטיים ודמוקרטיים, והצורך להתמודד עם אתגרי העולם המודרני, צריכים לזכות בדגש מיוחד. יש להעניק עדיפות גבוהה להכשרה מקצועית וטכנולוגית. אנו רואים בחיוב מעורבות של הורים בנעשה בתוך בתי הספר ונכונות מצד הורים לסייע בתוכניות העשרה שונות, בתנאי שבכל תוכנית כזאת ישתתפו כל תלמידי בית הספר המעוניינים בכך. לצד האוניברסיטאות, אנו תומכים בהקמת מכללות וקיום קורסים אקדמיים במגוון של מסגרות, ציבוריות ופרטיות, מקצועיות, אזוריות ומקומיות. על המדינה לדאוג לשני עניינים: להבטחת סטנדרטים אקדמיים הולמים ולכך שלא תימנע משום ישראלי האפשרות ללימודים אקדמיים בשל העדר אמצעים. המדינה מממנת את החינוך במיגזר החרדי. על המדינה לתבוע כי במיגזר החרדי ילמדו מתמטיקה, פיסיקה, ביולוגיה ואנגלית כדי שגם בוגרי בתי הספר החרדיים יוכלו להשתלב בעבודה יצרנית.

14. **העלייה** - סיכוי גדול לישראל גל העלייה הגדול הוא סיכוי גדול לחברה הישראלית - סיכוי שאסור להחמיצו. יש להקפיד על כך ש"סל הקליטה" יהיה ברמה אשר תבטיח לעולים את צרכיהם ההכרחיים בתקופה הראשונה, הקשה במיוחד. אנו מאמינים כי על הממשלה להגביר את השקעותיה בפרייקטים של תשתית, וכך ליצור מקומות עבודה חדשים. אולם תרומתה העיקרית לצמיחת המשק ולתעסוקה היא ביצירת אקלים כלכלי נוח לזימות ולהשקעות הון, ישראליים ובינלאומיים. מובן כי יש ליצור גם את התנאים המדיניים שיעודדו השקעות הון זרות, החיוניות לקליטת העלייה. שינוי רואה בחוק הדיור הציבורי של רן כהן, שאומץ על ידי ממשלת נתניהו, צעד שנועד להטיב את מצב עולי שנות החמישים והשישים על חשבון העולים המגיעים לאחרונה מרוסיה ומיתר מדינות חבר העמים.

15. **להיות ריאליים** - להאמין בשלום יש סיכוי לשלום. צריך להמשיך בדרך של הסכמי אוסלו והסכם וואי. אנו שואפים לשלום שיוציא את ישראל ממעגל המלחמות ושפיכות הדמים, לבל נהיה מדינה דו-לאומית שבה אנו שולטים על עם אחר, השונא את שלטוננו ומתקומם נגדו. הסדר השלום יהיה מבוסס על העיקרון של שלום תמורת שטחים. בטחונה של ישראל יובטח על ידי תיקוני גבול ביטחוניים, סידורי בטחון ופירוז בשטחים שיפוננו. ישראל צריכה לעשות כל מאמץ כדי להגיע לשלום עם סוריה וזאת אף אם הדבר כרוך בויתורים קשים וכואבים ברמת הגולן. כאשר יושג שלום עם סוריה יביא הדבר גם להסדר בגבול עם לבנון. לאור העובדה שהליכוד אימץ את תהליך אוסלו וראש הממשלה, נתניהו, חתם על הסכם וואי, החליטה שינוי, כי מן הראוי שלא תמליץ בפני בוחריה במי לבחור לראשות הממשלה. שינוי תתן יד לכל ראש ממשלה שיבחר באופן דמוקרטי על ידי העם בישראל אם יסכים לצרף את שינוי לקואליציה במקום את המפלגות החרדיות.

16. **איך דואגים לביטחון לאומי?** ביטחון אינו רק העוצמה הצבאית ובוודאי שלא רק שטחים. בעולם המודרני בטחון לאומי מורכב מגורמים נוספים, כגון: חוסנה הכלכלי של המדינה, יציבות משטרה, המורל הלאומי, גיבוש הסכמה רחבה על המטרות הלאומיות, שלום עם השכנים, יחסי חוץ וקשרים עם מדינות ידידותיות. מכל הבחינות האלה, המשך הסטטוס-קוו בשטחים והנצחת הסכסוך הישראלי-ערבי חותרים תחת אושיות הביטחון הלאומי של ישראל. כל דיון בנושא הביטחון הלאומי חייב להתבסס על ההנחות הבאות: א. מניעת מלחמה עם ארצות ערב היא

מטרה מדינית ביטחונית במעלה של ישראל. העדר הסדר מדיני יוצר סכנה של מלחמה כוללת, שהיא האיום העיקרי. ב. עוצמתה הצבאית של ישראל נותנת לה שולי בטחון רחבים בנטילת סיכונים בהסדר מדיני. ג. השינויים הדרמטיים בזירה הבינלאומית, יוצרים סיכוי חסר תקדים להגיע לשלום תוך הבטחת צרכי הביטחון של ישראל. ארצות הברית נותרה, למעשה, מעצמת העל היחידה בעולם. עתידה המדיני, האסטרטגי והכלכלי של ישראל, לרבות סיכויי הקליטה המוצלחת של העלייה ההמונית שהגיעה אלינו, קשור ביחסים הדוקים הן עם ארה"ב והן עם אירופה המתאחדת והמשגשגת. לתמיכת גורמים אלה בישראל נודעת חשיבות עצומה, אולם בתנאים החדשים לא נוכל לסמוך על תמיכה אוטומאטית כ"נכס אסטרטגי" במלחמה הקרה. עלינו להשתלב בעולם החופשי, גם מבחינת הערכים הדמוקרטיים שעולם זה דוגל בהם.

17. **הבעיה הפלשתינאית** - פתרונות מעשיים אין מנוס מחלוקת הארץ בינינו לבין הפלשתינאים. עלינו לחזור להסדר טריטוריאלי שבו נותר על מרבית השטח ואילו מרבית המתנחלים יישארו בשיטחנו. אסור להסכים למצב של "מובלעות" משום שמצב זה יצור מתח מתמיד. המדינה תסייע לתושבי ההתנחלויות שיועברו לריבונות פלשתינאית לעקור לתוך ישראל, בדומה להסדרים שהיו בשעתו בעת פינוי סיני.

18. **ערביי ישראל** - אזרחים שווים אנו מאמינים בשוויון בין כל אזרחי המדינה, ללא הבדל דת ולאום. כפי שמובטח במגילת העצמאות. עקרון זה הוא מיסודות הדמוקרטיה הישראלית. במסגרת המאבק למען מימושו של עקרון השוויון הלכה למעשה אנו דוגלים, בין היתר, בהקצאת משאבים לכל הרשויות המקומיות והמוסדות הציבוריים במדינה על בסיס קריטריונים אובייקטיביים ואחידים, בשילובם המלא של אזרחי המדינה הלא-יהודיים בשרות הציבורי ובמשק הציבורי, במדיניות צודקת ושוויונית בתחום הקרקעות, בשמירה על מעמדה של השפה הערבית כשפה רשמית שניה, בביטול חובת הרישום של סעיפי הלאום והדת במרשם התושבים ובתעודות הזהות. אזרחות שווה בפועל לכל אזרחי ישראל מחייבת נשיאה שווה בנטל החובות. אולם, כל עוד לא נכוננו יחסי שלום בין ישראל לשכנותיה, לא ניתן לממש עקרון זה בתחום השרות הצבאי.

19. **שכר חיילי החובה**. אנו בעד העלאה משמעותית של שכר חיילי החובה בצה"ל. אין להסכים למצב בו אלו שמשרתים את המדינה בתנאים קשים מקבלים שכר משפיל.

20. **נשים שוות בכל. נקודה**. שוויון הזכויות בין המינים הוא מעקרונות היסוד של חברה נאורה ומתקדמת. יש להגשים עקרון זה הלכה למעשה בכל התחומים. יש להבטיח תנאים שווים לאישה ולגבר בכל הקשור לתנאי השכר, קידום בעבודה ומיסוי. יש לדאוג להרחבת רשת מעונות היום, ולהנהיג זמן עבודה גמיש, המתחשב במצבה של האישה ובתנאי עבודתה (יום עבודה מפוצל). ברשימת שינוי לכנסת מוצבות נשים במקומות השלישי, התשיעי והעשירי. המונופול של הרבנות האורתודוקסית בדיני האישות כרוך בפגיעה חמורה בזכויות האישה - גם מסיבה זו אנו דורשים לבטלו. מניעת שיתופן של נשים במועצות דתיות היא ביטוי לאפליה, מאחר שמועצות אלו הן גופים ממלכתיים. אנו תומכים בביטול החקיקה הפוגעת בזכותה של האישה להחליט על הפסקת הריון. בשלב ראשון אנו דורשים את החזרת הסעיף הסוציאלי בחוק ההפלות. העברנו בכנסת

הצעת חוק שמטרתה לאפשר גם לגבר לקחת חלק בחופשת הלידה, דבר שמאפשר לאישה לצאת לעבודה מוקדם יותר, דבר שימנע פגיעה בקידומה.

21. **חוקה לישראל** - הגנה על בתי המשפט מאז הקמתה פועלת שינוי לאימוץ חוקה נאורה. אנו סבורים כי צריך לאמץ חוקה כוללת וזאת בנוסף לחוקי היסוד שאושרו - כבוד האדם וחירותו וחופש העיסוק. אנו מוקיעים את ההתקפות משולחות הרסן של מנהיגי המגזר החרדי כנגד מערכת בתי המשפט בכלל וכנגד בית המשפט העליון בפרט. כמה מצער שבמדינה דמוקרטית כמו ישראל נאלצים שופטים להיות מלווים על ידי מאבטחים, כדי להבטיח את שלומם.

22. **להחזיר את הירוק לכחול – לבן**. רק השילוב הנכון, בין הפיתוח הכלכלי לבין הדאגה לאיכות הסביבה יכול להבטיח לתושבי ישראל איכות חיים גבוהה. סיעת שינוי בכנסת יזמה והעבירה חוקים שתורמו תרומה של ממש לנושא איכות הסביבה.

23. **תאונות דרכים או רשלנות פושעת**. בעיות התחבורה והבטיחות בדרכים הגיעו למצב קריטי ובלתי נסבל. תוצאה של הזנחה רבת שנים בפיתוח מערכות התחבורה היבשתית ושל אוזלת יד במלחמה בתאונות הדרכים. שינוי רואה נושא זה במלוא חומרתו וסבורה שיש לקדמו בסדר העדיפויות הלאומי מבחינת התייחסות הממשלה והקצאת המשאבים לצורך זה. קידום תכנית האב הארצית לכבישים ופיתוח רשת הכבישים המהירים בישראל ברצף מלא הם תנאי ראשון להקלת הצפיפות בכבישים ולהגברת הבטיחות בדרכים. במקביל יש לפתח רשת רכבות ארצית מודרנית ורכבות פרברים ולשפר את רמתה של התחבורה הציבורית. פיתוח התשתית התחבורתית יתרום לניידות עובדים ולתעסוקה ויאפשר פיזור האוכלוסייה וקליטת העלייה. נושאי הבטיחות בדרכים והנהיגה חייבים להשתלב באופן מלא במערכת החינוך. הבריונות בכבישים היא חלק בלתי נפרד מבריונות בתחומי חיים אחרים ואם נשכיל לטפל בבריונות על כל היבטיה, נגיע גם להקטנה משמעותית של הקטל בדרכים. כדי להוריד מכוניות ישנות מאוד מהכביש מציעה שינוי כי מי שירצה בכך יוכל להעביר את מכוניתו הישנה לגריטה וכנגד זאת יקבל פיצוי מהמדינה.

24. **היחס לבעלי החיים**. חברה נאורה נמדדת לא רק ביחסה לבני אדם אלא גם לבעלי החיים. ח"כ אברהם פורז הוא היוזם של שני החוקים שנועדו להגן על בעלי חיים - חוק צער בעלי חיים וחוק הפיקוח על ניסויים בבעלי חיים.